



Bacheloroppgave

IDR600 Sport Management

**En etisk fremstilling av maktforholdet i norske
Tippeligaklubber**

**An ethical representation of the power structure in
Norwegian male top league soccer clubs**

Louise E. H. Dale

Totalt antall sider inkludert forside: 32

Molde, 13.05.2016



Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

<i>Du/dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:</i>		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	<input checked="" type="checkbox"/>
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none">• ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands.• ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt.• ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt.• har alle referansene oppgitt i litteraturlisten.• ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	<input checked="" type="checkbox"/>
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. <u>Universitets- og høgskoleloven</u> §§4-7 og 4-8 og <u>Forskrift om eksamen</u> §§14 og 15.	<input checked="" type="checkbox"/>
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiattrollert i Ephorus, se <u>Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver</u>	<input checked="" type="checkbox"/>
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens <u>retningslinjer for behandling av saker om fusk</u>	<input checked="" type="checkbox"/>
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av <u>kilder og referanser på biblioteket sine nettsider</u>	<input checked="" type="checkbox"/>

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 15

Veileder: Odd-Anders Bøyum-Folkeseth

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven. §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

nei

Er oppgaven unntatt offentlighet?

ja nei

(inneholder taushetsbelagt informasjon. Jfr. Offl. §13/Fvl. §13)

Dato: 11.05.2016

Antall ord: 8190

Forord

Å skrive en oppgave om temaet «En etisk fremstilling av maktforholdet i norske tippeligaklubber», har vært spennende, motiverende og veldig lærerikt. Innblikket man får fra media har gjort arbeidet veldig innholdsrikt og interessant.

En ekstra takk vil jeg rette til Odd-Anders Bøyum-Folkeseth for god og motiverende veiledning gjennom arbeidet med oppgaven.

Sammendrag

I denne oppgaven skal vi se på maktforholdet mellom partene i norske tippeligaklubber, ved hjelp av etikken. Partene her består av NFF, investorer og medlemmene i klubbene representert ved klubbledelsen, maktforholdet som er presentert her går på valg av spiller og trener. Gjennom etisk argumentasjon vil vi kunne finne argumenter for og mot avgjørelsene partene er involvert i, men det ligger her begrensninger for å opprettholde kravene til oppgavene. Ved medieoppslag som er dokumentene som er tatt i bruk her, vil oppgaven få et bedre innsyn i hvordan prosessene til avgjørelsene foregår. Eksemplene her er for det meste basert på uttalelser fra enkeltpersoner, for å få et bedre innblikk i de ulike partene sine meninger. Dette er bevist for å unngå uærlighet, noe man vil se er viktig for å svare på problemstillingen.

Ved å bruke juss og etikk kan man se nærmere på hvordan norske tippeligaklubber er i praksis, jussen gir oss retningslinjene for hvordan investorene og klubbene kan handle, mens etikken forteller oss hvordan de bør handle. Etikken gir oss et bedre innsyn i hvordan man bør handle, i oppgaven finner vi handlingsalternativene ved eksemplene som kan gi oss en pekepinn på prosessen til avgjørelsene. Gjennom konsekvens-, plikt- og diskursetikk tar vi for oss hvordan prosessen kan inneholde ulike elementer som påvirket avgjørelsene til partene, hvor man også finner gråsoner innenfor regelverket. Eksemplene er basert på partene som er involvert, ut ifra deres uttalelser vektet argumentene mot det etikken forteller oss om prosessene.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling.....	1
1.2 Avgrensninger av problemstillinga	2
1.3 Mål med oppgaven	2
1.4 Disposisjon av oppgaven.....	3
2.0 Metode	4
2.1 Etisk argumentasjon	4
3.0 Teori	5
3.1 Konsekvensetikk	5
3.2 Pliktetikk	7
3.3 Diskursetikk.....	8
4.0 Hvor stor makt kan investor ha etter NIFs lov	
kapittel 13 og NFFs regelverk	10
5.0 Hoveddel	11
5.1 Valg av trener og spiller	11
5.2 NFF og investor.....	18
6.0 Konklusjon	21
6.1 Hvem styrer den sportslige aktiviteten i norske tippeligaklubber?	21
6.2 Er praksis i tråd med NIFs lov?.....	21
6.3 Hva sier etikken om handlingsalternativene til de involverte partene?.....	21
7.0 Vedlegg	23
7.1 NIFs lov kapittel 13	23
8.0 Referanseliste	25

1.0 Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

Norges idrettsforbund og paralympiske komité (NIF) har 2.240.000 medlemmer (NIF 2014), 375.313 (NFF 2012) av disse ligger under Norges Fotball Forbund (NFF). I norsk idrett er det medlemmene som skal eie klubben, noe som skiller seg ut fra store deler i fotballverden. Organisert idrett i Norge er regulert ved NIFs lov, et regelverk som gjelder for alle idrettene under NIF. Alle idrettslag skal videre ha en lov som er i samsvar med NIFs lov og lovnorm for idrettslag. Lovnorm for idrettslag er bestemmelser spesifikt til klubbene man prater om i oppgaven, hvor formålet er «Arbeidet skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet». Jf. lovnorm for idrettslag §1 (2). Det er medlemmene i klubben som har det siste ordet når det kommer til beslutninger, dette gjennom klubbens organer som årsmøte og styret. Investorene er her utenforstående, men kan ta del i den kommersielle virksomheten til idrettslaget ved inngått avtale jf §13-4 (1). Investorene vil da kunne være eier av anlegg klubben benytter seg av, arrangør for større idrettskonkurranser, organisere klubbens forretningsvirksomhet, medierettigheter i forhandling med medieselskaper og den kommersielle virksomheten (Kjenner 2012). Gjennom media får vi oppdateringer på norske Tippeligaklubbens endringer i spiller- og trenerstallen, her er det ofte NFF, klubb og investor som står sentrale. Jeg vil derfor se på:

Hvem styrer den sportslige aktiviteten i norske tippeligaklubber? Er praksis i tråd med NIFs lov? Hva sier etikken om handlingsalternativene til de involverte partene?

I oppgaven vil jeg synliggjøre problemstillingen med uttalelser fra media som er relevante til tema, hvor jeg gjennom etikken ser på handlingene som foregår mellom medlemmene representert med klubbledelsen og investor. Gjennom jussen vil man få et innsyn i hvordan NIF tillater et samarbeidet ved NIFs lov kapittel 13, Hvor praksis vil bli sammenlignet med regelverket. Gjennom egne eksempler vil etikken vise hvordan partene burde opptre i ulike situasjoner, og hvilke handlingsalternativ som er mest gunstig når vi har etikken som utgangspunkt.

1.2 Avgrensninger av problemstillinga

Oppgaven avgrenses til klubbens handlingsvalg innenfor valg av trener og spiller, jeg har valgt disse på bakgrunn av at de er mye omtalt i media. Og viser veldig godt til forholdet mellom klubb og investor ved avgjørelser innenfor den sportslige aktiviteten, noe som er viktig for å svare på problemstillingen. Jeg har videre valgt å se på forholdet mellom NFF og investor, på bakgrunn av at NFF er en viktig interessent. De har også vært mye i media det siste året ved tema problemstillingen belyser, jeg har derfor ansett det som viktig å vise til forholdet NFF har til investor. Og at man ved å se på deres handlinger kan få en bedre oppfatning av forholdet mellom de to andre partene.

1.3 Mål med oppgaven

Norges idrettsforbund har egne regelverk rundt idrettslags samarbeid med næringslivet, dette fremkommer i NIFs lov kapittel 13. Man kan finne eksempler på at investorene kommer med sine meninger innenfor et idrettslag, spesielt når det kommer til valg av trener og spillere. NIFs lov §13-1 (2) sier som følger: «Organisasjonsleddene skal beholde bestemmende myndighet over alle forhold knyttet til medlemskapet og den sportslige aktiviteten.» Den sportslige aktiviteten kan være så mangt, men trener og spillere vil oppfattes som en del av den sportslige aktiviteten. Om investor får påvirket valg og spiller og trener, har de da beslutningsmyndighet? Om de får velge hvem som skal ta rollene vil jo dette være beslutningsmyndighet, noe de ikke kan få ved regelverket. Jeg vil derfor se på hvem som styrer den sportslige aktiviteten ved norske tippeligaklubber.

Ved å bruke juss og etikk kan man se nærmere på hvordan norske tippeligaklubber er i praksis, jussen gir oss retningslinjene for hvordan investorene og klubbene kan handle, mens etikken forteller oss hvordan de bør handle. Når det kommer til forholdet mellom etikk og juss er de begge normative disipliner som tar utgangspunkt i forskjellige områder, her ved teori og regelverk. Dette fører til at de får ulike spørsmål eller svar, jeg vil derfor se om det er samsvar mellom praksis og regelverket. Og videre hva etikken sier om handlingsalternativene til de involverte partene.

1.4 Disposisjon av oppgaven

Etter innledningen starter oppgaven med metode. Ved metode tar jeg for meg etisk argumentasjon, og videre den teorien jeg mener er relevant for å belyse oppgaven.

I etikken tar vi utgangspunkt utfra teorien innenfor diskurs-, konsekvens- og pliktetikkk. Disse teoriene brukes til å finne argumentasjoner ved partene sine handlinger og handlingsalternativer, hvor vekten av argumentene som vi finner ved metode vil ha stor betydning for den etiske konklusjonen man kommer frem til.

Etter teori har jeg valgt å sette inn en del hvor jeg ser på hvor stor makt investor kan ha etter NIFs lov kapittel 13, noe som er relevant når vi skal se på forholdet mellom praksis og regelverket. Her vil det også bli hentet argumenter til pliktetikken, men kan også tas med inn i konsekvensetikken når vi skal se på konsekvensene av handlingene til partene. Det demokratiske hensynet ved diskursetikken er også godt plassert i regelverket. Etter dette kommer vi til hoveddelen av oppgaven hvor vi først skal se på valg av trener og spiller. Her vil vi se på etiske problemer som kan oppstå hos fotballklubbene, jeg tar utgangspunkt i saker som er gjengitt i media og vil belyse disse med utgangspunkt i etiske teorier. Dette vil da hjelpe oss å finne ut om det ligger etiske utfordringer i maktfordelingen ved den organiserte idretten, og norske tippeligaklubber som vi ser på her. Etter dette ser vi på forholdet mellom NFF og investor, som kan være viktig for å forstå noen av valgene som blir tatt hos klubbene. Vi har da informasjonen vi trenger for å trekke konklusjonen, som gir oss svar på problemstillingen.

2.0 Metode

2.1 *Etisk argumentasjon*

For å komme frem til en konklusjon, må man benytte oss av en metode. Jeg har derfor valgt å se på Normativ etisk argumentasjon, en praktisk argumentasjons form. Her skal man konkludere seg frem til et eller flere normative utsagn, som sier om handlingen er rett eller ikke (Johansen og Vetlesen 2000). Her bruker man normative og deskriptive utsagn i premissene, man kan se det som på figur 1.

1. Et eller flere normative premisser.

2. Ett eller flere deskriptive premisser.

3. Normativ konklusjon

Figur 1. Normativ etisk argumentasjon
(Johansen og Vetlesen 2000, 116)

For å få en bedre forståelse av denne figuren, kan man sette inn et eksempel som er relevant til oppgaven. Våre normative premisser er rettleidet av etiske teorier, som man vil se på eksemplet. Diskursetikken sier at man må være ærlig, men noen ganger kan det friste å lyve om man får nytte av det.

1. Det er galt å snakke uærlig.

2. A snakker uærlig for å tilfredsstille B.

3. Det er galt av A å snakke uærlig.

I hoveddelen av oppgaven vil jeg ta utgangspunkt utfra informasjon media har gitt oss om tema i problemstillingen, disse skal da tolkes med etikk og lovverket. Når vi nå skal se på etikken, vil vi bruke metoden “pro et contra”. Det finnes to argumentasjonsoversikter Pro aut contra og Pro et contra, metoden vi skal bruke er på godt norsk “for eller mot”. Her ser man på tilfellene som en utenforstående, Arne Næss (1978) gir oss en enkel forklaring på pro et contra oversikten:

“(1) De viktigste argumentene som innen en viss diskusjon eller et problemområde er blitt, eller sannsynligvis vil bli, fremført til fordel for en påstand, og (2) de viktigste argumenter som innen samme diskusjon eller problemområde er blitt eller sannsynligvis vil bli fremført mot samme påstand.” (Arne Næss 1978, 92-93)

“Pro aut contra” er en argument oversikt, hvor man ser på enten for eller mot argumenter. Dette er en enkel oversikt over hovedargumentene, som en enkelt person eller en gruppe som er innblandet i saken heller enten for eller mot. Her ender oversikten i en konklusjon, noe som innebærer at en vekt argumentene mot hverandre. Det ligger det en forutsetning om at vedkommende som lager denne oversikten står for argumentene og konklusjonen de kommer med.

3.0 Teori

I dette kapitlet går jeg gjennom de etiske teoriene som er relevante for oppgaven, disse skal da vise til hvordan oppgaven bygger på teori i hoveddelen hvor jeg diskuterer problemstillingen. Ved hjelp av de tre etiske teoriene konsekvens-, plikt- og diskursetikk, vil man kunne avgjøre om handlingene mellom investor, klubb og NFF er moralsk gode.

3.1 Konsekvensetikk

I konsekvensetikken finner man det som er etisk rett ved det som gir «størst mulig lykke for flest mulig» (Carson 2015, 78). I følge konsekvensetikken er det gode konsekvenser som kjennetegner moralsk gode handlinger. I konsekvensetikken finner man den kjente teorien om utilitarisme som ble utformet av Jeremy Bentham (1748-1832, omtalt i Carson 2015) her er den riktige handlingen den som gir mest mulig lykke og nytte for flest mulig. Utilitarismen er en teleologisk teori ettersom den sier at handling, eller en handlingsregel der det er moralsk rett handling om man hever konsekvenser som like gode eller bedre enn de andre aktuelle alternativene (Johansen og Vetlesen 2000). Men teorien får også en del kritikk ettersom det kan være vanskelig å forutse konsekvensene av en handling. Når man ser på formålet med teorien kan man se at den har et universalistisk nytteprinsipp, dette vil da si at man skal se på nytten for alle eller «i den forstand at likt berørte parter bør telle likt» (Johansen og Vetlesen 2000, 141). Om en kun tenker på nytten for seg selv vil det være egoisme, man må her se bort ifra seg selv med andre og heller se på nytten for alle følende vesener (Carson 2015). Teorien bruker flere begreper for å vise til sine mål, man kan dermed kalle det en teologisk teori. Fordi teorien er målrelatert, hvor lykke, nytte, lyst og glede er dens mål. En videre utforming av utilitarismen er John Stuart Mill (1806-1873, omtalt i Carson 2015) sitt hovedverk Utilitarianism (1861), som videreutviklet og

modifiserte Benthams teori. I Mill sin teori er også kriteriet til en god handling at det fremmer lykke, men her er det intensjonen eller formålet med handlingen som vektlegges. Her er da konsekvensen i seg selv ikke det viktige, men selve intensjonen som avgjør om handlingen var god. Noe som skaper problematikk ved konsekvensetikk er at man ikke for sikkert kan forutse konsekvensen, noe som kan føre til at det er uvisst hvilke handling som gir mest lykke (Carson 2015). Så det er ikke alltid klart hvilken av de forskjellige handlingsalternativene som vil være det beste.

Et annet spørsmål som er sentralt innenfor konsekvensetikken er hvor langsiktig eller kortsiktig man skal se på konsekvensene, man vil ofte få ulikt utfall utfra om man velger å se på det langsiktig eller kortsiktig. Utilitarismen har ikke gitt oss noe avgrenset tidsperspektiv for hvordan man skal beregne konsekvensene sine, den har heller ikke lagt til betraktning andres handlinger som kan påvirke konsekvensene av våre handlinger (Carson 2015).

Man har også to hovedsakelige synspunkt innen utilitarismen, regelutilitarismen og handlingsutilitarismen (Carson 2015). I regelutilitarismen ser man på konsekvensene av den regelen som er til grunn for handlingen, hva blir konsekvensene om en regel blir fulgt av alle. Handlingsutilitarismen ser heller på den enkelte handlingen, og konsekvensene innenfor hver aktuell enkelt handling. Handlingsutilitarismen får kritikk for at det kan være vanskelig å ha en etikk med situasjonsbetinget, konsekvensialistisk og upartiskhet i praksis (Johansen og Vetlesen 2000). Regelutilitarismen er også et mer komplekst system i etikken sammenlignet med handlingsutilitarismen, den kan kanskje fremvise bedre kompleksitet også (Johansen 1994).

Rettferdighet og individuelle rettigheter har blitt lagt til innenfor utilitarismen, dette for å forhindre at teorien skal forårsake overgrep mot enkeltindivider (Carson 2015). En fordel med utilitarismen er at den følger samme virkelighetsforståelse som man gjør innenfor økonomisk tenkning, dette innebærer at mennesker har tendensen til å handle på den måten at man maksimerer nytte. Men innenfor utilitarismen handler det om å oppnå mest mulig nytte for flest, fremfor mest mulig nytte. Den åpner heller ikke for ansvarsavskrivning, ettersom den representerer en tro på at menneske har evnen til å ta de avgjørelsene som er moralsk korrekt, også kalt troen på det autonome mennesket (Carson 2015).

3.2 *Pliktetikk*

Også i pliktetikk er målet å handle moralsk, men her er grunntanken å følge plikten, her betyr dette å følge fornuften. Immanuel Kant (1724-1804, omtalt i Carson 2015) mente at man ikke skal se på konsekvensene, men at den moralske verdien avgjøres av om handlingen er utført av riktig grunn, fordi det er en moralsk plikt å handle slik (Carson 2015). Kant mener at man kan holdes ansvarlige for våre handlinger ettersom man har fri vilje, dersom man hadde vært slaver for våre følelser kunne man ikke holdes ansvarlige i samme grad. Man ville da ikke kunne bli ansett som frie. Hans filosofi var at man må følge fornuften, ettersom man har fornuften som kan fortelle oss hva som er den rette handling (Carson 2015). I kontrast til konsekvensetikken må man fokusere på oss selv, må man handle utfra hva som er rett, fokuset ligger altså på motivet for våre handlinger. «Det finnes visse hensyn (plikter, rettigheter) som går foran konsekvensene og andre praktiske hensyn. Dette betyr imidlertid ikke at deontologiske hensyn (plikter, rettigheter) under enhver omstendighet bør gå foran konsekvensene» (Johansen og Vetlesen 2000, 157). Det er tanken bak handlingene som har betydning, ikke det som blir resultatet av våre handlinger. Her bruker man altså det kjente ordtaket «når tanken er god...».

Kant legger en forskjell i det å handle etter moralloven sine retningslinjer, og det å handle med plikten som eneste anvisning. Disse forskjellene kaller man legalitet og moralitet, hvor moralitet er trumf kortet (Carson 2015). Legalitet vil si at en handler i tråd med moralloven, men ikke på bakgrunn av at det er rett handling. Moralitet er da det å handle på bakgrunn av moralloven fordi det er rett, og ikke fordi man vil få nytte av det selv. Dette innebærer også nytte i form av ens egne følelser, om man handler rett fordi det får en til og selv føle seg mest vel er det legalitet og ikke moralitet.

Pliktetikken som Kant fremstiller sier at man alltid er pliktige til å følge moralloven, dette vil da si å følge fornuftens stemme. Han argumenterer for at fornuft og rasjonalitet er det moral er basert på, ved rasjonalitet mener Kant evnen til å følge plikter og regler (Carson 2015). Pliktetikken kan ofte forvirres med lover og regler, men slik er det ikke. Man har for eksempel land hvor det statlige har satt lover og regler for de som bor i landet, for det er ikke alltid slik at de lovene som er satt av staten er moralsk riktige. Kant mener altså ikke at man skal følge lover og regler når han snakker om plikt, han mener at en skal følge fornuften (Carson 2015). Moralloven får man fra sin egen fornuften, og Kant mener den er formuler som et kategorisk imperativ. Ved kategorisk mener han at den er gjeldende i alle

situasjoner, og den gjelder uten unntak (Carson 2015). Og at den er imperativt formulert, som vil si den er påbudt, den er befalende. Det kategoriske imperativet har Kant formulert på ulike måter, her vil jeg kun gå inn på de to mest kjente.

Her kommer første og andre formulering av moralloven.

Første formulering av moralloven:

«Handle etter den maksimen gjennom hvilke du samtidig kan ville at den skal bli en allmenn lov» (Carson 2015, 90), dette innebærer at man skal handle etter hvordan man mener en allment skal handle. Kant mener at ting ikke skal overlates til tilfeldighetene når det kommer til de moralske spørsmålene, at vår fornuft forteller oss å følge de allmenne prinsippene og den moralske loven som er befalende.

Andre formulering av moralloven:

“ Handle slik at du alltid bruker menneskeheten både i din egen person og i enhver annens person samtidig som et formål og aldri som et middel” (Carson 2015, 92). Her handler det om at alle mennesker har verdi og at en aldri skal bruke mennesker for å oppnå deres egne mål, fordi alle mennesker er et formål i seg selv. Her utelukkes det å kunne bruke enkeltmennesket for å oppnå et formål når det er best for felleskapet, et eksempel her kan man se ved at det er bedre å la ti skyldige gå fri når det kan være at en uskyldig blir straffet (Carson 2015). Dette kommer av at det er i strid med prinsippet om at et menneske er et mål i seg selv, fordi man her vil anse det som det beste for felleskapet om man straffer en som muligens er uskyldig.

Det at fokuset ligger i selve handlingens etiske verdi er felles for Kants etikk og utilitarisme, forskjellene ligger i om man skal se på motivene for handlingen eller konsekvensene av handlingen.

3.3 Diskursetikk

Denne etiske teorien ble utviklet i etterkant av andre verdenskrig av filosofene Karl-Otto Apel og Jürgen Habermas (omtalt i Carson 2015). Diskursetikken er en videre utvikling av Kants (Carson 2015) pliktetikk fra en person til et kollektiv, dette kollektivet skal handle som om det var en allmenn lov fra Kants etikk, med argumenterende midler (Johansen og Vetlesen 2000). Her er hovedprinsippet å bruke samtale som bakgrunnen for etiske

handlingsnormer, her trenger man da retningslinjer innenfor god skikk og bruk som er til argumentasjon (Carson 2015). Forskjellen fra Kants universaliseringsprinsipp er at han anser fornuften som en kilde til det etiske, mens det i diskursetikken heller ligger i kommunikasjonen mellom mennesker. Som en kan se øvrig ved Kants kategoriske imperativer, handler diskursetikk ikke om å finne en fasit på hva som er den riktige handling, men heller om hvordan man konkluderer oss frem til det handlingsalternativet som er moralsk (Carson 2015).

Apel og Habermas utviklet også det man kaller for praktisk diskurs, her handler det om en bestemt måte å snakke sammen på (Carson 2015). Her vil det diskuteres normative og moralske spørsmål i samtalen, som en kan gjenkjenne ved de bestemte idealene:

Det foregår i full offentlighet

Alle har like stor rett til å delta

Den foregår frivillig og uten tvang

Alle er innstilt på å la det beste argumentet bli utslagsgivende

(Carson 2015, 104)

Idealet er det dette imidlertid dreier seg om, her måles de faktiske diskursene seg opp mot idealet. Ved å bruke praktisk diskurs er det ideelt at det er en mulighet for at partene kan komme frem til en enighet, altså det som kan være betenkelig for allmennheten. En forutsetning Apel og Habermas mener er et viktig grunnlag for å oppnå kommunikasjon og argumentasjon, er at mennesket kommer med uttalelser de faktisk mener (Carson 2015). Dette kan man da se på som at mennesket forteller sannheten, og at det ikke ligger en løgn i uttalelsen. Interessentdialog er noe som er stadig mer brukt i næringslivet, og ifølge interessent- og stakeholderteorien er det ikke bare smart for bedriftene, men også en etisk forpliktelse å ta hensyn til de berørte partene (Carson 2015). Disse dialogene inneholder oftest preg av forhandlinger, og det er ofte at en eller flere parter av dialogen har større makt. Dette er da ikke kunstig når forhandlingene i dialogen, ved at det ofte fokuserer på hva de ulike partene kan vinne på forhandlingene, noe som ikke er i samsvar med praktisk diskurs fordi det fremhever partiskhet og tvang inn i dialogen (Carson 2015).

4.0 Hvor stor makt kan investor ha etter NIFs lov kapittel 13 og NFFs regelverk.

NIFs lov kapittel 13 fremstår rent formelt sett som en begrensning av avtalekompetansen for utøvere og organisasjonsledd. Dette kapittelet i NIFs lov ble vedtatt ved idrettstinget i 1990, med endringer i senere tid. Den har blitt supplert med kapittel 14, som omhandler idrettens markeds- og rettighetsbestemmelser (Kjenner 2012).

Ved §§ 13-1, 13-2 og 13-3 formidles formålet ved å legge begrensninger i avtaler med næringslivet. Dette kan man se gjennom ordlyden i §13-2(1) hvor det blir presisert at idretten skal ivareta den “frie stilling, herunder opprettholde sin posisjon som et selveiende og frittstående rettssubjekt”, og ved §13-3 (1) hvor “avtaler og samarbeid mellom idretten og næringslivet skal være i overensstemmelse med idrettens regelverk og etiske grunnverdier” (Kjenner 2012). Idrettens etiske grunnverdier finner man under NIFs lov §1-2, denne lyder som følger: “NIF skal arbeide for at alle mennesker gis mulighet til å utøve idrett ut fra sine ønsker og behov, og uten å bli diskriminert på grunn av livssyn, seksuell orientering eller etnisk opprinnelse”. Videre kan man se på §1-2 (3) som omhandler arbeidet i organisasjonen som “skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd”.

Ved inngåelse av avtale eller samarbeid mellom idretten og næringslivet skal det aktuelle organisasjonsleddet, “beholde bestemmende myndighet over alle forhold knyttet til medlemskapet og den sportslige aktiviteten”. Organisasjonsleddene i denne oppgaven vil innebære Norges idrettsforbund, Norges fotballforbund og klubben som er involvert. Den sportslige aktiviteten kan være så mangt, men ved NFFs bestemmelser om kommersielt og/eller administrativt samarbeid mellom klubb og selskap kapittel 8, kommer det klart frem at trener og spiller er en del av den sportslige virksomheten. Her heter det at «Den sportslige virksomheten skal driftes og administreres av Klubben og kan ikke overlates til Selskapet» (NFF 2015). Ved NFFs regelverket og NIFs lov kan man se at valg av spiller og trener, inngår i den sportslige aktiviteten som investor ikke skal ha beslutningsmyndighet ved. Men dette vil være ved reell makt, ikke en formell makt. Klubben sitter fortsatt på den formelle makten, ved §13-4 (2) andre punkt heter det at klubbene skal «Ikke direkte eller indirekte overføre rettigheter eller beslutningsmyndighet over idrettslagets sportslige virksomhet til avtaleparten». Dette kan da tolkes som forskjell

på den formelle og reelle makten ved direkte og indirekte. Noe som da sier oss at de ikke skal ha noe form for makt innenfor den sportslige aktiviteten.

De fleste særforbundene innenfor NIF har tatt i bruk §13-3 (5), hvor det bemerkes at “særforbundene kan utarbeide egne bestemmelser for inngåelse av avtaler og etablering av samarbeid mellom deres tilsluttede organisasjonsledd og næringslivet.” Disse bestemmelsene kan ikke gå i strid med NIFs eller internasjonale særforbunds lovverk. De internasjonale særforbundene vil her tilsi, UEFA (Union of European Football Associations) og FIFA (Fédération Internationale de football Association).

5.0 Hoveddel

Maktforholdet mellom investor og medlemmene i norsk toppfotball har ofte blitt belyst i media. I hoveddelen skal vi se på etikken rundt handlingene mellom partene i norske tippeligaklubber. Eksemplene er sterkt preget av involverte personers egne meninger, fordi hoveddelen skal vise hva som ligger bak handlingene og ikke uttalelser alle partene har blitt enige om. Det vil her være relevant hvilken intensjon investor har for samarbeidet. Vi vil anta at intensjonen er ved å få makt, være givende eller for «goodwill» altså gode assosiasjoner, men oppgaven vil ikke gå dypere inn på dette grunnet begrensninger. Hovedvekten vil ligge på klubbledelsen og investors handlingsalternativer ved valg av spiller og trener, og NFFs forhold til investorene hvor vi også vil finne forskjeller mellom spiller og trener valget.

5.1 Valg av trener og spiller

Vi skal se på et sitat i sammenheng med forhandlingene om de skulle sparke Uwe Rôsler som hovedtrener for Lillestrøm SK, dette er en uttalelse fra daværende investor Per Berg. Rôsler ble sparket, og Berg sitt trenerønske Tom Nordli ble ansatt. Hvor Berg uttaler videre at “formelt sett er det klubben som ansetter, men i praksis er det annerledes» (Johansen 2014).

Noen var uenige, noen holdt med meg. Det endte med at vi ikke forlenget. Han hadde et år igjen av kontrakten. Vi diskuterte om han burde få det tredje året, eller om vi burde ta konsekvensene av at vi ikke var fornøyde (Johansen 2014).

Når vi ser på dette tilfellet fra et diskursetisk ståsted kan dette tyde på at forhandlingene ikke har foregått i god etisk skikk, ettersom Berg indirekte uttrykker her at han har mer makt enn klubben i forhandlingene. Noe man kan anta kommer fra partiskhet fra de i klubbledelsen som ser at investoren har betydelig økonomisk verdi for klubben, noe som bryter med Apel og Habermas grunnlag for kommunikasjon og argumentasjon i diskursetikken og §1 (2) ved lovnorm for idrettslag, nemlig at klubben ikke snakker ærlig. Noe som ikke er så overaskende, ettersom økonomi er en viktig del for at klubben skal kunne lykkes i Tippeligaen.

Vi må nå se videre til pliktetikken hvor man kan tenke at de som var partiske med investor gjorde det for klubbens beste, nemlig å holde økonomien oppe med gode relasjoner til investor. Men det blir da ikke ved moralitet, men heller legalitet om man mener det er feil beslutning. Dette fordi klubbledelsen heller tenker på hva man kan vinne på den beslutningen, når de ikke er enige i beslutningen. Ettersom man vil at klubben skal ha god økonomi, er det en handling man gjør mot klubben, men den har feil grunnlag ettersom man ikke følger fornuften.

Investorene vil kunne se på det som fornuftig å få mer makt, på grunn av deres investering i klubben. Men om dette er tilfellet, vil investor ha feil intensjoner ved å bidra til klubben, noe som kommer tydelig frem i konsekvensetikken utilitarianisme. Når man ser på kritikken av konsekvensetikken, vil det å spille på lag med investor på lang sikt kunne være det mest fornuftige for klubben. Men kortsiktig ikke være det, det kan da stilles spørsmål ved at konsekvensetikken ikke har noe tidsbegrensninger. Videre i konsekvensetikken når vi ser på Per Bergs situasjon i Lillestrøm SK, og hvordan ting kan forekomme i en interessent dialog, kan handlingene her få konsekvenser. Gjennom at medlemmene, her representert med klubbledelsen, ikke står opp mot investor men heller blir partisk, åpner dette for at investor får innflytelse over klubbens sportslige aktivitet. Noe investor ikke skal ha jf. §13-2 (2), men dette vil trolig ikke være et brudd på loven ettersom klubbledelsen ser seg enige med investor. Så konsekvensen av handlingen her, gjør det mulig for investor å ha beslutningsmyndighet i den sportslige aktiviteten.

Et annet tilfelle ved valg av trener finner man i Vålerenga (VIF), “Første gang jeg hørte om at Martin Andresen skulle være aktuell, var under selve ansettelsen. Så det foregikk over hodet på meg,” Forteller Jan-Erik Aalbu (Johansen 2014). I denne situasjonen er klubbdirektør Aalbu i full sving med å finne VIF sin nye hovedtrener, hvor han jevnlig dro til Aalborg for å sikre seg Erik Hamrèn til klubben. Aalbu hadde fått Hamrèn på god glid over til Vålerenga, men investorene i klubben hadde andre planer. Investorene lot Aalbu være i skyggen for at de heller ville ha Martin Andresen.

Kommunikasjonen mellom partene som er nøkkelen i diskursetikken, og kravene til kommunikasjon blir ikke oppfylt i dette tilfellet. Her viser investorene dårlig moral, ved ikke å ta hensyn til de berørte partene i handlingen, ettersom diskursetikken ser på interessentdialog som en etisk forpliktelse. Og ved å være uærlige mot Aalbu, som jobbet hardt i tro om at dette var alle sitt ønske. Ved pliktetikken skal vi følge fornuften, noe man kan se at ikke er tilfellet her, hvor klubben som har myndighet til å ansette treneren, ikke har fått ta del i utvelgelsen av treneren. Samtidig som handlingen ikke er i tråd med første og andre formulering av moralloven, som sier “gjør mot andre, det man vil at andre skal gjøre mot en selv”, og “Handle slik at du alltid bruker menneskeheten både i din egen person og i enhver annens person samtidig som et formål og aldri som et middel”. Om investorene hadde blitt behandlet på samme måte ville de trolig ikke vært fornøyd, noe som gjør at handlingen ikke er i samsvar med første formulering av moralloven. Det samme gjelder for andre formulering, her bruker investor klubben som den andre personen, gjennom handlingen blir klubben brukt for å oppnå deres ønsker og kan da bli ansett som et middel for investors egne mål.

Gjennom utilitarismen i konsekvensetikken kan vi se på konsekvensene av en handling gjennom regelutilitarismen og handlingsutilitarismen. Ved at denne type handling blir en regel, vil klubbene ikke lenger ha full beslutningsmyndighet i den sportslige aktiviteten. Ved dette enkelt tilfellet kan konsekvensen bli et dårligere forhold mellom partene. Hvor det alltid vil ligge en usikkerhet hos klubben, ettersom de ikke her ble informert om investors mening. Men også en lavere arbeidsmoral fra klubbledelsen på bakgrunn av alt arbeidet med å få Hamrèn til klubben var forgjeves.

Det kan her se ut til at klubbledelsen bare har godtatt investor sin handling, ettersom de underskrev kontrakten selv om det strider mot §13-4 (2) femte linje. Ettersom klubben er

de som ansetter, kunne man valgt å ikke godta dette fra investor. Man vil kunne se her at idrettens avhengighet av investor, gir klubben et mye mindre spillerom selv om loven skal forhindre det.

Vi skal nå se videre på situasjoner ved valg av spiller, hvor vi først skal se på et eksempel fra Fredrikstad FK (FFK). Terje Høili er en FFK-investor, som her uttaler seg om at han har et ønske om å hente inn en ny spiller til klubben. Bosman-spiller er ikke så relevant til tema her, men dette vil si at spillerens kontrakt går ut. Som betyr at man kan gå til en ny klubb uten at den tidligere klubben har noen form for rettigheter til kompensasjon for spilleren, som Richard Parrish (2003) sier i Sports law and policy in the European Union.¹

En spennende spiller vi vet vil gå rett inn på laget. Det er slike spillere vi bør hente. Spillere som leverer varene umiddelbart, sier Høili som er innforstått med at australieren er Bosman-spiller når overgangsvinduet åpner den 1. juli (Aarre 2007).

Høili kommer her med en uttalelse som ikke strider med noen etiske prinsipper, men velger å fortelle hva han synes kunne vært mest gunstig for klubben. Som investor å gå ut med dette i media kan få konsekvenser, gjennom at investor får fremme sine meninger kan da som sett i valg av trener skape partiskhet. Og i tillegg by på de samme konsekvensene. Forhandlingsprosessen kan en anta at vil foregå tilnærmet lik prosessen som ved valg av trener. Et annet tilfelle vi finner her er hos Aalesund FK (AaFK) hvor vi har fått se hvordan et samarbeid med investor kan svekke klubben, her ved overgangsvinduet hvor AaFK var klare til å kjøpe en ny spiller etter at deres Abderrazzaq Hamed-Allah ble solgt. Men det kom ingen nye spillere, til AaFK sin store skuffelse, årsaken lå da hos investorene.

Investorene på sine side har stor tro på det arbeidet speideren har lagt ned i listen han har gitt klubben over aktuelle spillere. Aabrekk har en høy stjerne etter de gode pengene investorene tjente på Hamed-Allah. Etter det Sunnmørsposten erfarer skal ikke alltid trenerteamet ha følt at forslagene de la fram ble like godt mottatt hos investorene (Stenerud 2014).

¹ Informasjonen er funnet via websøk ved Google.Books. Har ikke lest boken. Link: <http://www.oapen.org/download?type=document&docid=341375>

Her har da trenerteamet gått inn til investor med flere forslag, uten noe hell. At det ikke kom noen nye spillere inn for å overta rollen til Hamed-Allah skyldes altså investorenes økonomiske betydning i klubben, og deres misnøye med spillervalgene endte med at ingen nye spillere kom til klubben. Man kan her stilles spørsmål ved AaFKs økonomiske situasjon uten investorene, men om vi ser på situasjonen slik at de uten investorene hadde solgt Hamed-Allah, ville det mest sannsynlig kommet inn en ny spiller. Her kan det påpekes at investorene ikke har brukt fornuften som er grunnlaget i pliktetikken, ettersom det skal virke rimelig å hente inn en ny spiller etter at en sentral spiller har forlatt laget. Ved at det ikke ble noe ny spiller, som kom overaskende på klubbledelsen, kan dette tyde på at kommunikasjonen mellom partene ikke har vært god nok som strider med diskursetikken. Om investorene ville kjøpe en annen spiller eller kun sitte på profitten etter Hamed-Allah er lite relevant, ettersom AaFK antydte at de skulle komme en ny spiller.

Situasjonen kan være vanskelig å argumentere ettersom investor tydelig ikke har noe nytte av å lyve for klubben, ved å gi de forhåpninger om at de ville investere videre i en ny spiller. Man kan derfor anta at kommunikasjonen investor har hatt med klubbledelsen ikke har vært god nok, og at klubbens avhengighet av investor har en stor del av skylden for at det ikke kom noe ny spiller. Men investor kan ikke skyldes på her i sin helhet. For det er ikke investor sin skyld at klubben er så avhengig av de, så dette vil ikke være et relevant argument. Man kan heller spørre seg om NFF har sett på slike situasjoner, for dette er et tilfelle som ikke faller positivt for dem. Dette kommer av at dårligere nivå på klubbene resulterer i dårligere liga, noe NFF trolig ikke har lyst på.

Vi skal her også se på de ulike handlingsalternativene til klubbledelsen, for å finne den mest gunstige handlingen for klubben ved forhandlinger om en ny spiller mellom partene. Med de samme vektingene som man så ved valg av trener, og hva NIFs lov sier om forholdet.

Ved å velge den spilleren medlemmene mener trengs i klubben, kan klubben få den kompetansen de mangler i laget. Noe som kan føre til bedre sportslige resultater i nærmeste fremtid. Men de kan miste økonomisk støtte fra investor til denne spilleren, noe som kan sette klubben i en dårlig økonomisk situasjon. Ved å følge investor sin mening, vil klubben kunne stille bedre økonomisk. Hvor de har midler til å betale spillerstallen, og kan regne med videre støtte ved å følge investor sin mening. Men det kan da være at

klubben vil se en nedgang ved sportslige resultater, når de ikke har fått inn den spilleren som var nødvendig for laget.

Som vi ser er det også et forhold mellom kortsiktige og langsiktige vurderinger, hvor man får ulikt utfall utfra hvilke forhold man skal ta beslutningen utfra. Hvor ved å følge sin egen mening er kortsiktig gunstig for det sportslige resultatet, men at det heller kan lønne seg å ha et godt forhold til investor på lang sikt. Men i forskjell fra valg av trener, vil ikke konsekvensene videre for valget være like omfattende. Noe som kommer av at treneren sitter med mer makt enn en spiller, spilleren vil derfor her ikke kunne utgjøre noe større konsekvens for klubben eller andre.

For å finne ut hvordan klubbene bør handle i en forhandling om spiller- og treneransettelse, må vi vekte argumenter for og mot handlingsalternativene. Her legger vi tyngden på konsekvensene av handlingsalternativene, dette gjør vi på bakgrunn av at de er uforutsigbare. Akkurat som fotball er en uforutsigbar idrett, vil den valgte spilleren/ treneren gi videre konsekvenser, så klubbledelsen må tenke på konsekvensene av valget. Her vil vi finne ut hva som er mest gunstig handling for klubbledelsen, og hva NIFs lov sier om valget.

Ved å stå for sine egne meninger i en interessant dialog, vil man følge NIFs lov. Her vil da klubbledelsen selv få velge hvem som skal bli ansatt ved klubben, ut ifra hvem de mener er best egnet. Noe som kan være smart for å få bedre sportslige resultater. Investor kan da føle seg urettferdig behandlet å velge å ikke tilby klubben økonomisk støtte, noe som kan føre til at klubben ikke lenger kan betale for den de ansatte. Dette kan da føre til at det sportslige resultatet blir lavere, og klubben kan få økonomiske problemer.

Ved å høre på investor sitt valg, vil klubben få økonomisk støtte til den nyansatte. Dette vil da tilfredsstillende investor, noe som kan føre til at investor vil gi ytterligere økonomisk støtte til klubben. Dette kan være til stor fordel for klubben langsiktig. Men klubben vil da ikke kunne sette inn den de anser som mest gunstig om det er uenighet, noe som kan gi dårligere sportslige resultater for klubben.

Investor kan også ved sitt forslag til trener ha tenkt på spillestilen, og valgt en som tenker i samme retning. Treneren som blir ansatt vil ofte også ha noe å si når det kommer til

spillerstallen, og argumentene fra investor og trener kan da bli flertallet noe jeg vil legger stor vekt på. En spiller sitter ikke i en posisjon med like mye innflytelse som en trener, investor vil da ikke kunne få de samme mulighetene for innflytelse som ved en ny spiller.

Man kan se et skille mellom hva som er mest gunstig langsiktig og kortsiktig i dette tilfellet, hvor man ikke for sikkert kan forutse konsekvensene. Men man kan se hvordan konsekvensene her kan være reelle, og kan få videre konsekvenser. Ved å spille på investor sitt lag kan dette påvirke hele fotballen, hvor investor vil få mer og mer makt over klubben. Den motsatte retningen vil heller stoppe investor fra denne makten, men kan ha store økonomiske konsekvenser for klubben langsiktig.

NIFs lov og den juridisk rette måten som klubbene kan handle på, får man i denne situasjonen ved bruk av ordlyden til regelverket. Ved §13-2 (2) heter det at klubben skal «beholde bestemmende myndighet over alle forhold knyttet til medlemskapet og den sportslige aktiviteten». Noe de gjør, ettersom de selv velger om de vil støtte investor sitt forslag, men videre ved §13-4 (2) andre punkt heter det at klubben «ikke direkte eller indirekte overføre rettigheter eller beslutningsmyndighet over idrettslagets sportslige virksomhet til avtale parten». I dette tilfellet kan vi se på dette som indirekte overføring, altså reell makt som vi antar ikke er lovlig. Så man kan utfra det juridiske ikke være partisk med investor, og må derfor heller velge å stole på sine egne meninger å gå imot investor ved dette tilfellet.

I den etiske vurderingen, vil man være pliktig til å følge fornuften noe som her også kan være å følge regelverket, men det trenger ikke nødvendigvis være det. Dette kommer av at regelverket ikke alltid er det beste alternativet. Men konsekvensetikken sier oss også at vi skal oppnå mest mulig lykke for flest mulig, det kan da være best for klubben å jobbe på lag med investor. Ettersom en god økonomi med råd til bedre spillere vil antagelig gi bedre sportslig resultat, noe de som er interessenter av klubben vil få mest lykke av. Men konsekvensen kan bli stor for hele fotballen om alle handler på denne måten, det vil gå helt bort fra pliktetikken. Ved diskursetikken er forholdet med partiskhet helt i strid med hvordan man skal kommunisere, og her også å være uærlig så det beste argumentet ikke blir besluttet. Når man skal ansette en ny trener vil etikken veie mot NIFs lov og å stole på sine egne meninger fremfor å ta investor sitt parti. Dette fordi nytten man kan få ved å være partisk ikke veier opp mot effekten av de eventuelle konsekvensene for idretten. Her

blir dette at den økonomiske konsekvensen ikke vektet mer enn konsekvensen for idrettens frie stilling. Ved ansettelse av en spiller derimot kan det at investor påvirker føre til at det blir best for klubben å være på investor sitt lag, ettersom denne handlingen ikke vil få videre store konsekvenser. Selv om det ligger i gråsonen i regelverket, kan det her være best for klubben å være på investor sitt lag. I kontrast til valg av trener hvor valget om å være på parti med investor kan gi større konsekvenser for fotballen, vil denne handlingen ikke gi konsekvenser på lik måte. Dette kommer av at spilleren ikke har samme makt som en trener, ved en fotballklubb. Det vil derfor her gi mest nytte for flest om man valgte investor sin side, selv om den bryter andre etiske retningslinjer. Og kan derfor være etisk best å være partisk med investor, på grunn av at de negative konsekvensene er mindre enn nytten for interessentene.

5.2 NFF og investor

I det norske systemet ligger klubbene i tippeligaen under NFF, noe som tilsier at NFF burde være en hjelpende hånd for klubbene. Ved eksemplet nedenfor ser det ut til at NFF er mest interessert i å ivareta investorene, eller er NFF også avhengig av investorene?

Våren 2012 annonserte generalsekretær Kjetil Siem at fotballforbundet skulle sette seg ned sammen med investorene. For å lytte. For å finne ut mer om deres behov og ønsker når det gjaldt innflytelse og medbestemmelse. Investorene «er viktige» (Johansen 2014).

Ved pliktetikken kan vi se situasjonen fra en side, Siem vil gi tilbake til investorene. Noe som kan virke og være fornuftig ettersom investorene har gitt mye til norske tippeligaklubber, men vi må videre også se om Siem handler med legalitet eller moralitet. Ettersom Siem mener det er arrogant å få så mye økonomisk bistand uten å gi noe tilbake, kan det være at vi har et tilfelle hvor NFF følger fornuften og handler med moraliteten. Men handlingen kan også komme ut fra legalitet, ettersom en sterkere økonomi i klubbene kan gi norsk fotball et høyere nivå. Dette kommer av at de kan kjøpe bedre spillere til klubbene, noe som er bra for NFF. Et annet dilemma her kan være om NFF heller burde styrket sitt forhold til klubbene, ved å se på hvilke problemer klubbene kan ha med investorordningen. Burde det ikke være mer fornuftig for NFF å kommunisere med klubbene fremfor investorene?

Ved konsekvensetikken kan vi se på NFF sine intensjoner gjennom utilitarianismen, Siem har videre utdypet til Josimar at: «Hvis du ber om penger og ikke gir noe tilbake i form av innflytelse eller delaktighet, er det arrogant» (Johansen 2014). Dette ligger trolig til grunn for samtalen mellom partene, noe som tilsier at intensjonen er god ved at NFF vil gi investorene mer tilbake. Men utilitarismen ser på konsekvensen av handlingen, som her kan endre norsk fotball om investorene får for mye. Om vi skal ta utgangspunkt i situasjonene ved valg av trener og spiller, så kan det tilsi at investorene helst vil ha beslutningsmyndighet innenfor den sportslige aktiviteten. Dette vil da føre til at klubbene ikke lenger er den bestemmende parten ved den sportslige aktiviteten, og fotballen vil mer eller mindre bli investorstyrt. Konsekvensen av å ikke gi noe tilbake avhenger mye av investor sine intensjoner ved investeringene. Om investor er med for å være givende eller for å få god PR, vil de trolig ikke trekke seg om de ikke får mer makt. Hvis det er slik at investor vil ha mer makt, er det rimelig å anta at de vil trekke seg ut. Dette kan da ha store økonomiske konsekvenser for norske tippeligaklubber, når vi vet at de er sterkt økonomisk avhengig av investor.

Siden Siem og NFF vil ha dette møte, kan dette bety at kommunikasjonen ikke har vært godt nok til stede, noe som bryter med diskursetikken. Men det at NFF tar tak nå kan tyde på endringer i kommunikasjonen, noe som ikke da burde gå på klubbens bekostning. Her har vi en interessant dialog som mangler klubbledelsen, noe som strider mot diskursetikken. Spørsmålene her er da om det blir riktig av NFF å utføre dialogen uten klubbene, og om vi har en jevn maktbalanse selv uten klubbene? Ettersom vi ser at Siem mener at investorene er viktige, kan dette tyde på at investorene kan gi dialogen en partiskhet som vi har sett i tidligere eksempler mellom klubb og investor. Noe som kan bety at NFF ser på investorene som en viktigere part i dialogen om norske tippeligaklubber er ved NFFs forslag til endring i idrettens organisering til idrettstinget (2015). Forslaget til endringene kan man anta at kommer av FIFAs endringer, som omhandler forbud mot tredjeparts eierskap ved spillere.

Man vil anta at FIFAs endringer kan ha ført til at investorene mistet deler av den innflytelse de hadde ved den sportslige aktiviteten, noe man skulle tro NFF ville være nøytrale til om de ser på investor sin makt som fraværende ved den sportslige aktiviteten ved endringen. FIFA sin endring kan ha tatt utgangspunkt i etiske retningslinjer, etter hva

Gianni Infantino uttaler som bakgrunnen for endringene;

Third-party player ownership is a kind of modern slavery, where you see players belonging to investment funds, or other, generally unidentified, corporate entities. Clearly, this is not something that can be accepted by European law and this is precisely why we have now, together with FIFPro, asked the European Commission to investigate and to declare third-party ownership illegal (UEFA 2015).

Reglen ble iverksatt den 1. mai 2015, noe som samsvarer med NFFs periode med forslag om endringer ved idrettens organisering. Ordningen med tredje parts eierskap var flittig brukt ved norske tippeligaklubber. Man kan her stille spørsmål ved hva NFF tenker fremover, nå som FIFA har tatt et steg tilbake fra samarbeid med utenforstående. Om det skulle komme flere endringer fra FIFA kan dette også påvirke norsk tippeligafotball, spesielt om NFF og FIFA er på vei hver sin retning som forslaget til endring NFF har fremstilt kan tyde på. Utfra begrunnelsen som Infantino uttalte seg om, kan det tyde på at UEFA har sett på etikken sine retningslinjer når de videreførte bekymringen til FIFA. Her har vi brudd på første og andre formulering av moralloven ved pliktetikken, og han sammenligner den tidligere ordningen som slaveri.

Videre når vi ser på lovforslaget til NFF finner vi uttalelse fra Lars Johansen (2015) «Norges Fotballforbund ønsker nå å endre disse lovparagrafene for å gi investorer mulighet til ytterligere innflytelse». Forslaget setter investorene i kontroll over den sportslige aktiviteten i klubbene, noe som vekket oppmerksomheten til advokat Morten Justad Johansen.

Dette er definitivt et dramatisk lovforslag. Det vil fravike et av de mest grunnleggende prinsippene vi har i norsk idrett – prinsippet om at idretten skal ha bestemmende myndighet over all sportslig virksomhet, sier advokatfullmektig Morten Justad Johnsen i Bull og Co Advokatfirma. Justad Johnsen var tidligere ansatt i Norges idrettsforbund og var med på utarbeidelsen av ordlyden til NIFs lov kapittel 13 til Idrettstinget i 2011 (Johansen 2015).

Forslaget gir oss en pekepinn på hvor NFF står i konflikten mellom investor og klubbene. Det kommer her frem at NFF heller vil ha investorene involvert, enn å legge fotballen til rette for norsk idrett sine grunnleggende prinsipper. Noe som tyder på at NFF heller legger vekt på å opprettholde den økonomiske støtten fra investorene, fremfor grunnleggende etiske prinsipper.

6.0 Konklusjon

6.1 Hvem styrer den sportslige aktiviteten i norske tippeligaklubber?

Den sportslige aktiviteten ved klubbene er formelt styrt av klubbledelsen, men vi ser at den blir påvirket av investor sin reelle makt. Den reelle makten kommer av klubbens økonomiske avhengighet av investor.

6.2 Er praksis i tråd med NIFs lov?

Forholdene ved den sportslige aktiviteten viser godt hvordan praksis forekommer i dag, men vi skal se på hvordan den er i forhold til NIFs lov. Her finner man forbud mot investor ikke skal formell makt ved §13-2(2), og heller ikke reell makt ved §13-4(2). Jeg vil derfor si at praksis ikke er i tråd med NIFs regelverk.

6.3 Hva sier etikken om handlingsalternativene til de involverte partene?

Jeg har gjennom etikken vist hvordan man bør handle og gitt innsyn i hvilke problemer som kan oppstå i forholdet mellom partene. Her vil jeg trekke frem Kants pliktetikkk, interessentdialog og utilitarisme som sentrale faktorer, for å forstå partenes handlingsalternativ.

Jeg anser klubbene for å ha et etisk rett handlingsalternativ i utgangspunktet, men som jeg viser i hoveddelen blir disse valgene endret ved investor sin tilstedeværelse. Her blir de valgene klubbledelsen anser som fornuftig endret, fordi de velger å ivareta investor sine ønsker. Etersom klubben er avhengig av investor sin økonomiske støtte er dette fornuftig, men konsekvensene av dette kan bli store. Ved en interessentdialog velger klubbledelsen å bli partiske som strider mot diskursetikken, dette kan være til fordel og ulempe for klubben, men som jeg har vist tidligere er dette avhengig av om de ansetter en spiller eller trener. Dessverre ser de ut til at klubbledelsen veier mot investor i begge tilfellen, selv om valg av trener kan gi større konsekvenser. Dette bryter da med utilitarismen om

konsekvensene blir som jeg antyder i hoveddelen, selv om klubbledelsen tenker at dette er fornuftig vil det ikke utgjøre det beste handlingsalternativet, ettersom jeg her har lagt mest vekt på konsekvensene.

Slik jeg oppfatter det handler investorene i stor grad fornuftig, jeg vil anta at de selv tror dette er det beste for klubben ettersom de investerer store pengebeløp inne til klubben, noe som da er i tråd med Kants pliktetik. Men de bryter med diskursetikken når de holder klubben utenfor forhandlingene, som vi så et eksempel på i Vålerenga. Konsekvensene av investor sine handlinger anser jeg som lite relevant, ettersom de i seg selv ikke kan utgjøre noe konsekvenser uten klubbledelsens samtykke. Jeg vil derfor si at investor handler i større grad etisk rett, ettersom jeg har lagt stor vekt på konsekvensene.

Jeg synes det er betenkelig hvor åpenbart det er at NFF spiller på investor sitt lag, selv om det er til fordel for NFF at investor er tilstede. Slik jeg har oppfattet forholdet kan det se ut som NFF er like avhengig av investorene som klubbene er, noe som kan gjøre de partiske. Noe som kommer godt frem når man ser på forslaget til regelendring, og bakgrunnen for forslaget. Om det er noen som skal kjempe for klubbenes rettigheter bør det være NFF etter min mening, konsekvensene av måten NFF handler på mener jeg åpner for at klubbene gir investor mer makt. Og jeg vil derfor konkludere med at NFF heller ikke handler etisk rett.

7.0 Vedlegg

7.1 NIFs lov kapittel 13

Lovverket er hentet fra kapittel 13 Norges idrettsforbunds lov hefte.

13-1 Formål

Formålet med bestemmelsene i dette kapitlet er å regulere vilkårene for samarbeid mellom idretten og næringslivet (kommersielle aktører) og samtidig ivareta idrettens særtrekk og ideelle verdigrunnlag.

13-2 Idrettens frie stilling

- (1) Ved inngåelse av avtaler og etablering av samarbeid med næringslivet skal NIF og tilsluttede organisasjonsledd ta vare på sin frie stilling, herunder opprettholde sin posisjon som et selvstendig og frittstående rettssubjekt.
- (2) Organisasjonsleddene skal beholde bestemmende myndighet over alle forhold knyttet til medlemskapet og den sportslige aktiviteten.

13-3 Krav til idrettens avtaler og samarbeid med næringslivet

- (1) Avtaler og samarbeid mellom idretten og næringslivet skal være i overensstemmelse med idrettens regelverk og etiske grunnverdier.
- (2) Reklame og markedsføring tilknyttet idretten skal ikke stride mot NIFs formål eller idrettens grunnverdier. Firma/ Produktnavn må ikke brukes i navnet til offisielle norgesmesterskapskonkurranser.
- (3) Inngåelse av avtaler og etablering av samarbeid mellom idretten og næringslivet skal skje skriftlig. Kun organisasjonsledd kan være part i slike avtaler/samarbeid med mindre annet fremgår av NIFs lov §14-4 (2).
- (4) En henvisning til idrettens regelverk skal inntas i alle avtaler/ samarbeidsforhold, og det skal der fremkomme at bestemmelser i tilfelle motstrid skal fortolkes i samsvar med idrettens regelverk. Organisasjonsledd skal gjøre avtalemotpart/ samarbeidspartner oppmerksom på idrettens regelverk.
- (5) Særforbundene kan utarbeide egne bestemmelser for inngåelse av avtaler og etablering av samarbeid mellom deres tilsluttede organisasjonsledd og næringslivet. Slike bestemmelser skal være i overensstemmelse med NIFs regelverk samt vedkommende internasjonale særforunds regelverk.

(6) Særforbundenes bestemmelser skal sende NIF til orientering.

13-4 Forvaltning av et idrettslags kommersielle virksomhet

(1) Et idrettslag kan la andre forvalte hele eller deler av idrettslagets kommersielle virksomhet i henhold til denne bestemmelsen og de øvrige bestemmelsene i kapittel 13.

(2) Ved inngåelse av avtaler og etablering av samarbeid hvor et idrettslag lar andre forvalte hele eller deler av idrettslagets kommersielle virksomhet, skal idrettslaget:

- Opprettholde sin posisjon som et selveiende og frittstående idrettslag.
- Ikke direkte eller indirekte overføre rettigheter eller beslutningsmyndighet over idrettslagets sportslige virksomhet til avtaleparten.
- Beholde alle inntekter idrettslaget oppbærer som er knyttet til idrettslagets medlemskap i NIF.
- Ha rett til å utnevne minst en representant i avtalepartens styre.
- Besørge at idrettslaget er part, herunder arbeidsgiver og oppdragsgiver mv, i alle avtaler som vedrører idrettslagets sportslige virksomhet.
- Sikre at avtaler/samarbeid er tidsbegrenset med balanserte oppsigelsesvilkår, og
- Til enhver tid påse at avtalen/samarbeidet etterlevs i henhold til særforbundets bestemmelser, jf §13-3

Inngåelse av avtaler/samarbeid som nevnt over skal forhåndsgodkjentes av idrettslagets årsmøte. Idrettslaget må også innhente godkjenning fra særforbundet før avtalen/samarbeidet etableres

8.0 Referanseliste

- Aarre, Eivind. 2007. «FFK-investor vil ha Wehrmann». I *Fedrelandsvennen*. Lest 14.04.2016 http://www.fvn.no/100Sport/fotball/eliteserien/FFK-investor-vil-ha-Wehrman-117786_1.snd
- Carson, Siri G. 2015. «Ethiske teorier for næringslivet» I *Etikk for beslutningstakere*, red. Siri G. Carson, 78-114. Oslo: Cappelen Damm.
- Johansen, Kjell Eyvind. 1994. «Ethiske teorier» i *Etikk – en innføring*, red. Kjell E. Johansen, 139-175. Gjøvik: J. W. Cappelens forlag.
- Johansen, Kjell Eyvind og Vetlesen, Arne Johan. 2000. *Innføring i etikk* Oslo: Universitetsforlaget.
- Johansen, Lars. 2014. «Investorenes rike». I *Josimar*. Lest 04.01.2016 <http://www.josimar.no/artikler/kalenderluke-12-investorenes-rike/2053/>
- Johansen, Lars. 2015. «Kupper fotball-Norge – igjen?». I *Josimar*. Lest 14.04.2016 <http://www.josimar.no/artikler/kupper-fotball-norge-igjen/2336/>
- Kjenner, Gunnar M. 2012. «Idrettens sponsoravtaler» I *Idrett og Juss*, red. Gunnar-Martin Kjenner, 161-175. Oslo: Universitetsforlaget.
- NFF. 2011. «AS-bestemmelser». Lest 09.05.2016
- <http://www.fotball.no/Documents/PDF/2010/NFF/AS-bestemmelser%20-%20endelig%20pr%2001.01.11.pdf>
- NFF. 2015. «Årsrapport». Lest 10.05.2016 <http://www.joomag.com/magazine/nff-nff-Årsrapport-2015/0871095001455284225?short>
- NIF. 2014. «Om Norges idrettsforbund». Lest 29.04.2016 <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/om-norges-idrettsforbund/>
- Næss, Arne. 1978. “Argumenter for og Argumenter mot et standpunkt.” I *En del elementære logiske emner*, red. Arne Næss, 89-107. Oslo: Universitetsforlaget.
- Stenerud, Kristian. 2014. «Aalesund-oppvask etter overgangsfiasco». I *Sunnmørsposten*. Lest 12.04.2016 <http://www.smp.no/100Sport/fotball/eliteserien/article429062.snd>
- UEFA. 2015. “UEFA and FIFPro launch complaint against third-party ownership”. Lest 04.04.2016 <http://www.uefa.org/stakeholders/players-unions/news/newsid=2230203.html>

